

Predplata van Šibenika
— na tromjeseč 3 Kr.
— na po godinu 6 Kr.
Predplata u Šibeniku
sa dnošanjem lista u kuću
jednaka je kao i van Šibenika.
Pojedini broj stoji 6 para.

HRVATSKA RIEČ

GRADSKA BIBLIOTEKA
JURAJ ŠIBENIK
SIBENIK
NAUČNI ODSEK

Predplate i pisma šalju se
Uredništvu. Ne frankirana sa
pisma ne primaju. Rukopisi
se ne vraćaju. Oglasi, pri-
občena pisma, zabavne itd.
tiskaju se po 20 para redak
— ili po pogodbi. —

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM.

28. VELJAČE.

Na ovaj dan pred deset godina Hrvat-
ska je izgubila Antu Starčevića. Hrvati su
dužni da Uspomenu Njegovu štaju kao i
sebe iste, jer Njegova je velika zaslug, ako
znadu, što sve mogu i što sve moraju, da
rađe za svoju sreću, za svoju budućnost.
Vječna slava Anti Starčeviću!

Što je to bilo na Rieci?

Tko bi na to odgovorio? Tko zna, kad
sute oni, koji bi trebali da javno dadu rač-
un narodu o svom djelovanju? Da kažemo,
što je tamo bilo, mi koji također ne zna-
demo?

To ne možemo, ali što hoćemo i što mo-
žemo jest, da ćemo naše mišljenje u tom poslu
kazati iskreno i otvoreno. Mi smo i do sada
u važnim pitanjima našeg javnog života za-
uzimali posve nezavisno stanovište i pokaz-
ali da nismo vezani obzirom prema nikomu,
nego jedino prema domovini.

Nijedan hrvatski list nije valjda obšir-
nije tumačio potrebu sporazuma i saveza
Magjara i Hrvata od nas, ali od svih, koji
su ovo stanovište zagovarali valjda smo ta-
koder bili jedini, koji smo ovaj sporazum
i savez temeljili na ravnopravnosti, na pravu
našeg naroda. Do praznih izjava, do čustvo-
vanja, do ljubavi ili mržnje, kojima među
narodima nema mjesta, nismo ništa držali i
bez prestanka smo upozorivali naše politi-
čare, da budu obzirni i nepopustljivi, da rađe
tako, da se rogu u svakom slučaju vratiti
kuci večra čea i svjestri da su učinili sve,
što je od njih današnji položaj našeg naroda
zahtievao.

Zastupali smo stanovište narodnog do-
stojanstva i narodne slobode t. j. da je nam
savez sa Magjarima isto tako potrebit, kao
što je njima naš. Ni više ni manje, jer ko-
liko je njima do njihove narodne slobode,
toliko je i nami do naše. Hoće li oni da
imadu saveznika, koji će im pomoći, treba
da i sa svoje strane pruže sve ono, što sa-
vezniku treba dati. U ovom smislu mi smo
shvaćali dogovore našeg odbora sa magjar-
skim, pa smo te dogovore želili i branili
te narodu tumačili, da nam od njih ne
može, ne smije biti nego koristi. Mi smo i
danas toga uvjerenja, pa bili bi i u onom
slučaju, kad bi se Magjari pokazali bahati,
te postavili neprilivite uslove. Mi mislimo
naime da ovaj savez naših naroda nije uvje-
tovan od ljudskih hira, nego od geografičnog
položaja i od obrane naših naroda protiv
njemačkog bujici.

Ali ni za ovaj ovako potrebiti savez
ne bi mi, kao narod, htjeli nikoga moliti,
a još manje se pred kim ponizivati. Nagla-
sili smo za to, da će narod hrvatski ovu
borbu za savez i slobodu zapodjenuti, ali
samo onda, ako bude osvjedočen o iskren-
nosti svoga saveznika, ako bude imao u
ruci sva jamstva potrebita i kadra da ga
uvjere o jednakim dužnostima i jednakim
pravima borbe i pobjede. Bez toga — go-
vorili smo — narod hrvatski će mirovati,
jer u nijednom slučaju ne može mu biti
gore, nego je danas, a u ludo ne će se iz-
lagati za nikoga.

Polazeć sa ovih gledišta mi smo naše
ljudje opominjali na oprez, na razboritost,
na nepopustljivost, pače mi smo ukorili gosp.
Milčića radi njegove male suzdržljivosti u dr-
žavno-pravnim izjavama i uvijek smo prepo-
rurčivali da se dogovori sa parlamentarnom
većinom Ugarske dovrše čim prije, svakako
prije, nego ona dodje na vladu. Mi smo iz-
ričito naglasili, da bi svako dogovaranje sa
ugarskom koalicijom postalo suvisno i bezu-
spješno onim časom, kad bi ona došla na
vladu.

Ima među Magjarima nekkih ukorenje-
nih imperialističkih predsuda, — pisali smo
— kojih se oni valja da okane, ako će da
budemo saveznici. Imaju Magjari preko da-
našnje nagodbe nad Hrvatima veliku nepra-
vednu prevlast, koju valja da napuste, žele
li da budemo zajednički radili. Imajin Ma-
gjari i o Dalmaciji čudnovatih državno-pra-
vnih pojmova, a i te valja da promjene.
Imaju oni i veliku prividnu korist, da vla-
daju nad Hrvatima i da svoju vlast pruže
do mora.

Ugroženi narodi treba da se sili opiru
silom, tvrdom voljom, jačom od ikakvog
oružja. Naš se odbor nije smio Bog zna
čemu nadati, ali on je mogao, on je mo-
rao svoju volju, volju svog naroda posta-
viti volji magjarskoga naroda, i to u to-
likoj mjeri, da jedna volja bude jednaka
drugoj. Sila hrvatskih težnja valja da bude
ravna sili težnja magjarskih. Onda će tek
ovi narodi uviditi, da im je najbolje živjeti
složno i u miru.

A da dodje do ovog saveza, ovog smi-
renja mi smo uprav tiskali, da dogovori budu
čim prije, a to jer smo želili da ne budu
držani kasno t. j. posle nego se Beč spo-
razumije sa Magjarima. U više prigoda smo
tumačili, da za Hrvate ne bi bilo uputo
odgadati pregovore dokle u Ugarskoj dodje
na vladu koalicija, jer je očito da naš odbor
u tom slučaju ne bi u ničemu bio ravnop-
ravan ugarskom. Odbor ugarski bio imao
vlast u rukam i popustio bi našem samo
ono, što bi htio. Od ovogovog ugovaranja
mi smo uvijek zazirali, jer ne bi moglo biti
nego na naše narodno poniženje i šteti.
Koji narod pušta iz ruku, što već ima? Na-
rod se nagadjaju i pokušaju samo, kada
su na to prisiljeni, a očekivati da bi koji
narod drugomu što dao dobre volje, to ne
mogu nego naivni ljudi, koji o prirodni me-
đunarodnih zakona nemaju pojma.

Naš odbor je mogao da uspjehom pre-
govora sa magjarskim samo dok su se ob-
jeka nalazila u istom položaju, dok smo i
mi i oni podčinjeni istoj sili. Čim taj po-
ložaj ravnoteže prestane, prestao je i svaki
koristan dogovor, jer ugovarajuće stranke
nemaju više ni istih potreba ni istih težnja.
Ovu istinu mi smo naglasivali, i čudno-
vato nam je, pače i nepojmljivo kako ju
naši odbornici nisu mogli shvatiti.

Mi smo se veselili da se dogodjaji raz-
vijaju nam u prilog. Čim su odnošaji iz-
među Beča i Magjara postojali napetiji, to
nam je bilo draže radi naše koristi, jer su
Magjari postojali slabiji prema nama. Čim je
kriza došla do vrhunca, čim je bio ugarski
sabor razpušten, tim smo bili mirniji i za-
dovoljniji, jer smo mislili, da je nadošao
pravi čas za pregovore.

Iti Magjari valja da pristanu na naše
zahtjeve ili je svako dogovaranje između nas
prestalo.

Ovo je bio logični zaključak. U prvom
slučaju, mi smo postigli što smo htjeli, u
drugom znamo na čemu smo.

Odbornici hrvatski nisu znali logično
misliti. Nisu bili političari ili nisu znali ili
htjeli raditi kako im je nalagala dužnost,
niti su se pitali za svu odgovornost, koju
imaju pred narodom i pred svijetom.

Naši odbornici bili su na Rieci već 15.
o. m. Na 13. znalo se je da će ugarski
sabor biti razpušten i to uprav na 19.
Riečka konferencija bila je radi toga odgo-
đena. Naši delegati pošli su ipak na Rieku
i na 16. bilo je utanačeno, da će se sasta-
nak sa magjarskim odborom držati na 28.
ov. mj.

Kad se ovo utanačilo, znalo se već da
magjarski delegati neće biti tada zastupnici.
Mi smo već na 17. donieli brojav iz Beča,
u kom se kaže, da su bečki kruzovi htjeli

umanjiti znamenitost ovog sastanka, jer da
nakon raspusta magjarski zastupnici ne bi
mogli više traktirati kao predstavnici naroda.

Ovo sve iznosimo, jer „Novi List“ nosi
datume, kao da se pi na 15. ov. mj. nije
znalo, da će sabor biti razpušten. Kad smo
mi u Šibeniku na 13. znali, kako je to da
se nije znalo na Rieci na 15.?

Znalo se je i uza sve to bio urečen
sastanak za 28. ov. mj.

Na 19. je sabor ugarski bio razpušten.
Isti dan su delegati magjarski ostali bez
zastupničkog mandata. Da će tog dana to
tako biti, znali su oni već prije, pa kako
je to, da se ni na 15. ni na 19. nije nitko
dosjetio, da se ne može držati sastanak?

Kako je to, da su naši delegati čekali
na Rieci sve do 21. i tek tada došlo do
onoga poznatoga pisma D.ra Pere Čingrije?

Ovo sve trebalo bi da se u javnosti
razjasni.

Gosp. Dr. Pero Čingrija piše g. Kos-
suthu: „Nova situacija ukida svaki razlog,
„da se stvar požuri i za to Vam ostavljamo
„podpunu slobodu, da označite i vrijeme i
„mjesto za sastanak kad ga budete držali
„shodnim, ako držite, da je umjestno, dok
„se današnje napeto stanje ne razpline.“

Ovim gosp. Čingrija odgadja sastanak
za bolje dane. Za kada?

Kad Magjari budu smatrali shodnim da
ga drže t. j. kad se nagode sa Bečom, kad
budu mogli svoju volju namećati nami Hr-
vatima. Drugačije tumačiti ovu odgodu ne-
može se, jer nije moguće, pa mi mislimo,
da do ove ovako naivne odgode nisu došli
naši delegati po svojoj volji, nego po želji
istih Magjara. S ovim korakom naši delegati
su se postavili na onaj temelj, od kojega
smo mi uvijek zazirali, jer nas baca u po-
dredjenost Magjara. A proti tomu čemo u-
vijek biti, jer mi smo za ovaj savez samo u
koliko nam može biti od koristi i u kol-
liko ne dira u našu narodnu čast i u naše
narodno dostojanstvo.

Preko ovih granica ne idjemo i uztre-
ba li, borit ćemo se svom snagom proti
svakom poniženju.

Izgovor da je odgodu sastanku bila
potrebna za to, jer magjarski delegati nisu
više zastupnici, nije za ozbiljne ljude.
Jedan Kossuth, jedan Appony, jedan Ban-
ffy, Zychy i t. d. sve vodje koaliranih ma-
gjarških stranaka ostaju predstavnici svojih
stranaka, svoga naroda i kad nisu zastup-
nici. Oni kao mandatar svojih stranaka mo-
gu na ime istih uvijek ugovarati kao što i
ugovaraju i kao što će ugovarati. A da ih
naši ljudi oslobadjuju od te dužnosti samo
prama hrvatskom narodu i da svoj hrvatski
narod među u podredjeni položaj prema
mandatarima magjarskoga, mislimo da nije ni
politički ni dostojno naroda, koji sebe štije.

A da naši političari idu još i dalje i
pristanu na sve, što se magjarskim de-
legatima prohtije, to oni mogu učiniti u svoje
ime, a ne u ime naroda. Na to ih nije nitko
uoblastio.

„Jedina stvar, na koju ne bismo mogli
pristati, bio bi sastanak u inozemstvu,
pošto bi ovaj mogao dati povoda netemel-
jitim pretpostavkama, da se snuje nešto
protivno legalitetu i zakonu, od kojih ne-
mamo nikakva uzroka da se odalječujemo,
pošto riečka resolucija, koja mora da bude
podlogom naših razprava ne sadrži drugo
nego postulate u svakom pogledu opravdane,
a na našem pravu utemeljene.“

Nije nam stalo ovaj čas izpitivati o
kojem se pravu ovdje govori, ali smo slobod-
no upitati:

Tko je na ovu izjavu uoblastio D.ra
Peru Čingriju? Zašto je ova izjava učinjena?
Ili je u našoj zakonitoj borbi za narodno i
državno naše pravo što protivna legalitetu
i zakonu? Zašto Dr Čingrija nije pustio

da ovu i ovakovu izjavu učine osobno oni,
kojima najviše ide u prilog? Zašto je on
to učinio, a ne Magjari?

Franjo Kossuth odgovorio je: „Predla-
žem, da se rečeni sastanak odgodi za bolja
„doba, koje će biti utanačeno zajedničkim
„sporazumom, biva za onda, kada će svi
„učestnici opet zadobiti mandate, koji su
„njekima bili dignuti.“

Drugim riečima, Kossuth je odgodio
dogovore za sporazum za ono doba, kad
dodje na vladu.

I s ovim je svršeno. Mi smo, kao na-
rod, izgubili bitku. Izgubiti bitku nije sra-
mota, ali teško je onomu, koji nije barem
sadržao čast svoje zastave.

Što je bilo to na Rieci? Ne znamo, a
rekli smo, što smo mogli.

Nego još ostaje. Ima nekkih zaključaka,
koji da nisu za javnost. Po malo Ta javnost,
to je narod hrvatski. Ti zaključci rađe o
narodu. Ti zaključci nisu takove naravi, da
bi „mogli dati povoda netemeljitim pred-
„postavkama, da se snuje nešto protivno
„legalitetu i zakonu“, dakle kad ničega
nema što bi smetalo, zašto se ti zaključci
ne dadu u javnost, da narod zna, što se o
njem zaključilo i što mu treba raditi?

I kod nas Hrvata treba jednom da pre-
stane nesretni običaj, da dvojica trojica od-
redjuju, a drugi da se tek probude kad je
sva gotovo i kad se više ne može popraviti.

Izborni kotari u Dalmaciji.

Dalmacija se dieli u 11 izbornih kotara.
Svaki izborni kotar bira po jednog zastupnika.
I. izborni kotar sačinjavaju sudski kotari:
Rab i Pag, i občine: *Sali, Silba i Zadar* (u sud-
skom kotaru zadarskom).

II. izborni kotar sačinjavaju sudski kotari:
Benkovac, Kistanje i Obrovac, i občine: *Nin i*
Novigrad (u sudskom kotaru zadarskom), a *Pro-
mina* (u sudskom kotaru kninskom).

III. izborni kotar sačinjavaju sudski kotari:
Šibenik, Tiesna, Štradin i Biograd.

IV. izborni kotar sačinjavaju sudski kotari:
Drnos i Vrlika i občina *Knin* (u sudskom kotaru
kninskom).

V. izborni kotar sačinjavaju sudski kotari:
Sinj, i občine: *Mušć* (u sudskom kotaru splitskom)
i *Ledenica* (u sudskom kotaru trogirskom).

VI. izborni kotar sačinjavaju izborni kotari:
Imotski i Omiš.

VII. izborni kotar sačinjavaju sudski kotari:
Hvar, Vis i Brač i občine: *Starigrad i Vrbovca*
(u sudskom kotaru starogradskom) *Solta* (u sud-
skom kotaru splitskom).

VIII. izborni kotar sačinjavaju sudski kotari:
Makarska, Vrgorac, Metković i Stari grad (izuzev
občine uvrštene u VII. izborni kotar) i občina
Šton (u sudskom kotaru stonskom).

IX. izborni kotar sačinjavaju sudski kotari
Špijet, izuzev občine uvrštene u V. i VII. izborni
kotar; i občine *Trogir i Novi* (u sudskom kotaru
trogirskom).

X. izborni kotar sačinjavaju sudski kotari:
Dubrovnik, Korčula i Pelješac; i občine: *Mljet i*
Štano (u sudskom kotaru stonskom).

XI. izborni kotar sačinjavaju sudski kotari:
Kotor, Perast, Budva, Ercenjovi i Cavtat.

Na ovu čudnu razdiobu mi čemo se posebno
osvrnuti.

Izborna reforma u Austriji.

Listovi donose, kako se je osnova o izbor-
noj reformi dojmila pojedinih stranaka. Napredna
njemačka stranka zadovoljna je, samo želi neke
izmjene u pojedinih tačkama. Njemačka je pučka
stranka nezadovoljna povisjenjem slavenskih ma-
ndata. Grupa „frei alldeutsche“ protivna je junctum
između izborne reforme poslovnika za carevinsko
više. Grupa Schönererova protivna je osnovi. Kr-

šfanski socijalisti zadovoljni su. Ustavni veleposjed protivljen je osnovi. Česki je veleposjed predao Gauschku spomenicu, kojom traži neke promjene u autonomnom pogledu. Sve češke stranke protivne su osnovi. Slovenci su zadovoljni. Hrvati su nezadovoljni i iznenadjeni zbog načina kako su razvrstani izborni kotari u Dalmaciji. Rusini, socijalisti i njemački konzervativci zadovoljni su osnovom. „Neue Freie Presse“ piše, da je Gauschova izborna reforma na korist samih Slavena. Njemačka hipokrizija!

Bugarska i Srbija.

Bugarska vlada prepustila je srbskoj vladi na slobodu da modificira ugovor prema sporazumu sa Austro-Ugarskom, uz opasku, da bi ove modifikacije učinile carinarni savez skoro suvišnim, pak da bi bolje bilo, da se mjesta saveza napravi trgovački ugovor.

Konferencija u Algeirasu.

Kritična sedmica te konferencije je prošla, ali kritičnost njezina traje i kroz ovu. Pitanje redarstvenih mjera, koje nije dovelo do nikakova sporazuma između Njemačke i Francuzke, ostaje još ne riješeno, a međutim Francuzka iznosi već svoju osnovu glede marokanske banke. Njemačka je i u ovom pitanju imala skroz drugu osnovu, te na predlog odmah uzvratila i odgovor, pa su tako sad na dnevnom redu u jedan put oba škakljiva pitanja.

Bankovnim pitanjem htjela je Francuzka odustraniti okorjela nepomishć Njemačke u pitanju redarstva, koje Francuskoj stoji više na sreću. Hjelja je uzpat dati razumjeti, da ona nije toliko nepostojiva, koliko bi se dalo misliti. Ona je tim korakom zašla u najteže, a da se konferencija razpete ili da onako samo životari. Ona je tim prisilila Njemačku, da jednako postupa.

Za sada dakle obstoje oprijetnosti u dva najvažnija pitanja. U Francuskoj i Njemačkoj vlada glede njih pesimizam, u neutralnim državama, naročito u Engleskoj, drži se, da će se sve moći lepo izravnavati. To daje slutiti, da će neutralna vlast, na čelu im Englezka, u slučaju konačnog neuspjeha, pridržati sebi akciju, da i jedna i druga strana poprima njihove dobre savjete. — I to bi, u istinu, i bila prava svrha ove internacionalne konferencije.

Međutim štampa u francuzkim i njemačkim provincijama piše u najostrijem tonu, i izjavlje bojazan teških posljedica. Velikom se je zebnjom očekivao Rouvierov govor, koji je imao da razbistri položaj. Ali je Rouvier progovorio sasvim drugičije i iztakao samo francuzke interese, o kojima se razpravljalo u Algeirasu.

Marokanski su delegati kroz to preko razprave o bankovnom pitanju predložili ustroj banke i dali predjednost francuzkom zahtjevu.

Značajna je u ovoj stvari izjava cara Nikole. On kazao: U Europi ne će biti rata, sve da u Algeirasu i ne dodje do sporazuma. Potezke Francuzke odlaju mi brige i moji zastupnici imaju nalag da podupiru Francuzku i da nastoje izgladiti spor s berlinskim dispozicijama.

U Rusiji.

Mnogo se ovih dana pisalo o dimisijama ministra Witte-a. Dimisija međutim nije još potvrđena, ali je činjenica, da u Rusiji sve to više rastje antagonizam između stranke, koja je htjela biti konstitucionalna, držeći se manifesta od 30. listopada, i stranke, koja bi htjela uzpostaviti čistog autokratizma. Kad bi ova posljednja pobjedita, Witte bi morao radi svoje časti odrediti se, jer je on sam navjestio program političkih reformi.

Konstitucionalci rade sve moguće, a da obećani ustav ne bude u samim ritčim, već i u djelima. Oni hoće, da jednakost i osobna sloboda budu građanima zajamčena i da Duma bude izabrana i sazvana u travnju, kako se je i obreklo. Nasuprot reakcija drži, da je sada zgodan čas okoristiti se krvavom pobjedom, koju je carstvo održalo nad revolucijom u Moskvi, pobjedom, o kojoj tek sada doznajemo sve grozne potkankosti uzprikos onoj oštoj cenzuri naređenoj proti svim obavijestima, koje se šalju preko državnih granica.

Na dnevnom je redu dakle alternativna: konstitucija ili autokracija. Tko će pobijediti? Vidjet ćemo.

Parizke novine javljaju, da je vlada odlučila savzati duma za 18 travnja. Dole će biti objelodanjene sve zakonske osnovne, običane manifestom od 30. listopada.

Dne 22. ov. mj. bila je u Moskvi skupština ustavne stranke, koji se zove: „Savez 30. listopada“. Skupština se je izjavila proti vladji, jer je da skrenula s puta potrebitih reformi. Predsjedatelj je naglasio, da savez želi postepeni razvoj političkog života u Rusiji, te za to nije solidaran ni sa natražnjačkim ni sa prevratnim strankama.

Polonyi i njemačko uplićanje.

Uzprikos svim opravdajama sa strane njemačke Polonyi sledi još uvijek tvrditi, da se Njemačkoj ima pripisati, ako je ugarska kriza dospjela u današnji stadij.

Mi smo, reče Polonyi, tvrdo uvjereni, da bi se kralj bio odavna nagodio s koalicijom, da Njemačka nije uruk bila neprijateljski razpoložena prema Magjarima. Kad bi njemačka vlada bila nastojala, da trgovački ugovor bude ratificiran od ugarskog parlamenta, kriza bi se bila brzo rješila u prilog Magjarima.

Dva su puta vođe koalicije prikazali ovu okolnost Bülowu i Posadowskomu. Koalicija je namjeravala glasovati za ugovor bez ikakve promjene u njegovoj bitnosti, tražeći samo, da ga se u formi uzme kao sredstvo primljeno sasvim neodvisno sa strane Ugarske, da se tim naglasi neodvisnost magjarske države. Njemačka je na to odgovorila surovim odlaćivanjem, a za vlastitu šteti, jer je tako Magjare učinila ljutim protivnicima trojnog saveza. Kad se sastane ugarska delegacija, ona će energično napasti trojni savez. I doista, ugarskoj Delegaciji pridružit će se svojih glasovima Česi i Južni Slaveni, koji su, kako je poznato, žestoki protivnici tog saveza. Trojni je savez urtav za Magjare. Naći će se drugih saveznika. Ponude ne manjkaju.

Polonyi je spomenuo još, kako su Magjari u prošlosti bili najveći podržavatelji trojnog saveza. Isti Lajoš Kossuth kod 1879., kad je bio u Turinu, govoreći s istim Polonyiem, bio se je odlučno izjavio u prilog saveza s Njemačkom.

NAŠI DOPISI

Split.

Dopis u 80. broju vašeg cijenj. lista pod naslovom: Radna ruka i imućni ljudi, vrlo se dobro dojmi svih zdrava mislećih i rado ga je svaklje čitalo. I zbija ovo pitanje svaki je dan sve to važnije. Eto već i visoki dostojanstvenici u Beču prikazali su neku vrst zakona o osjezanju privatnih činovnika, ali kao obično, ta osnova skieputana u Beču, bit će dobra za druge, ali ne za nas. Zastupnik je Biankini već to opazio, da će ona vrlo malo pomoći našoj radnoj ruci, da će biti kao ono odijelo, što ga maćuha krija za pastorku, kad njih nema kod kuće. — Malo nam se dakle dobra odati nadati. Treba da se mi sami pomoćemo, kako bolje znamo i možemo.

Na 18. t. mj. bio sam prisutan sjednici naše Hrvatske Radničke Zadruge. Po riječima predsjedatelja razaznalo se, da je to bila deveta glavna sjednica tog društva. Prije osam godina, kad se društvo tek zasnivalo, imalo je dosta duga, danas ono ima imetak od preko 50,000 K. To nam najbolje i dokazuje, koliko se može slogom i radom postići. — Blagajnik P. Pavičić pročitao je izvještaj uprave, iz kojega se razabralo napredak društva i kako Hrvati podupiru ovu zadrugu milodarima, podporama itd. Zadruga ima 14 članova dobročinitelja i više podpratelja. Tako je ona u stanju davati siromašnim radnicima kad su u nevolji, razne podpore, uzdržavati pet članova mirovinom, i pomagati četverog dječju umrlazadrgu, koja će primati pomoć sve dok navrše 14. god.

Ne će bit s gorega, ako vam ordje navedem u kratko izvadak i glavne oznake društvenog pravilnika.

1. Društvo će po mogućnosti davati zarade svojim članovima, ako ne bude zarade, onda pomoć. 2. Kad se član razboli, ako je siromah, prima podpora. 3. Kad ostari i postane nespoban za rad, ima mirovinu. 4. Ostavi li djece između 14 godina, imaju podporu, dok tu godinu navrše. 5. Kad umre, obitelj prima 100 K za pogreb, a su-pruga 50 K. — Svaki umirovljeni član ima na godinu onoliko, koliko je uplatio, otkad se je uplatio. Članom može biti svaki, koji je navršio 16 godina. Po tome dobročinitelj radnik od 18-20 godina, ako se upiše kao član, pa radi i plaća redovito jedno 30-40 godina, uplatit će K 360 do 400, i u tom slučaju imat će zatim mirovinu od 360 ili 400 K na godinu.

Radnička Zadruga ima Zakladu „Strossmayer“ koja danas ima 2044 K. Ova će zaklada počet škol. god. 1906/07 davati podpore od godišnjih K 100 člana ili sinu kojeg člana siromašnog, koji dokazuje, da će učiti obrt ili trgovinu, i u nauku po-stigne dobar uspjeh.

Zadruga preuzimlje svaku vrst građevne radnje, da njezini članovi budu imali zarade. Zaposleni članovi imaju pravo na čistu dobit. Godine 1905. zaposlenici u radu primili su oko 1500 K više. — Ovakove krasne ustanove dužan je pripomagat svaki čovjek razuman i dobar i svaka vlast, jer one pomažu razvitku radnika, daju im posla i odvraćaju ga od obsejana krivih poruka i lažnih prijatelja.

Hrvatska Radnička Zadruga ima izvršnih radnika i drvočelaca, kovača, zidara, bojadisara,

itd. i u stavju je izvesti ma koju vrst rada. Već je izvela razne zgradje za občinu, državnu vlast i za privatnike. Glavni joj je faktor pri tome pučka dalmatinska Banka, kojom ima tekuci račun i koja je jamčila za tačnost rada i kod poljedjeljske škole itd. Posjeduje i skladište građevnog materijala.

Članovi uprave za g. 1906 jesu: M. Jankov, D. Mikaičić, P. Pavičić, J. Botić, K. Makiedo, K. Čuhun, A. Vidović. Priglednici: K. Tončić, J. Jurčević i M. Pilić.

Trebalo bi, da se i draga mjesta u pokrajini u ovome povelu za Splitom, da se u svim barem većim mjestima i varšima osnuju radničke zadruge, jer je njihova važnost i korist velika i za sadašnjost i za budućnost.

Vodice.

Iz obćine bezpravlja. Iz Vodice nam javljaju, da izložene izborne listine sastavljene su gore nego što bijahu za zadnjih obćinskih izbora. Prošle godine bijahu hotimipno izostavljeni po upravitelju obrtnici Čičin Radin Ivan, Marko Kata Žena Markova i drugi, pa i ove godine nije ih se ustvilo u kazalo ustvaba.

Poroznici Gezrev Tome p. Šime, posjedovni List broj 1237; Roca Martin p. Mate pos. List 965; Roca Marko i Martin p. Mate pos. List 974; Udovičić Luca Žena Martina Roca pos. List 933; Petrov Kunačić Mate p. Marka pos. List 113, 392 i 1051 — onaj komu vjeresijski Zavod Kraljevine Dalmacije udijelio zajam od 10,000 K — i mnogi drugi, nisu ustvršeni.

Čorić Marko p. Stipe pos. List 261, 274, 730, 704; Markoć Tome p. Vice pos. List 183 u izbornim listinama oživili su; doćim u poreznim knjigam ustvršeni su kao baštinici (ora credi).

Škokić Šime p. Ante u izbornim listinama ustvršten kao „baštinica“ doćim na pos. Listu br. 155 i 854 stoji baštinici. Ništa hoće ne stoji ni sa tvrdkom Fržop Grgo p. Stipe, a o Čorić nasljednici p. Stipe pos. List 1248 nema ni spomena.

Sprljan Anti p. Jakova ono „baštinica“ sa odlukom 13 svibnja 1905 br. 8441 Namjestništvo brisalo. U izbornim listinama ovog izpravka se ne vidi. — Udovičić Šime, Vicko, Nikola i baštin. pok. Ive svi kao nash. pok. Stipe; Vučak Joso, Marko, Martin Vicko i Šime pok. Jakova; Vučak baštinici pok. Marka; Barošin brat pok. Jakova; Bosotin Martin; Šime i Vicko p. Ive, Barošin Mate pok. Ive i na stotine drugih plaćaju porez, a u izbornim listinama neobstoje niti oni, niti kao baštinici, a niti njihovi oći. Stramota!

Tomu Ivasa p. Mikule, koji plaća preko 50 K izravna poreza, bacu se u III izbornu tielo sa 6 K! — U kazalima za ustvrste nahodi se ustvrste Crkva sv. Križa 3 puta, a u kazalu za izbornike 4 puta! Hajd, ti razumi!

Izkaznice III tromjesečne poreznog ureda i neobstoje, a u onima IV tromj. pr. godine sve ničeno, nikakovih promjena!

Da konac djelo krasni, sve izborne imenike i listine izložilo se u prepisu, originala god. 1899 ne ima, koja vlast jamči za autentičnost? Obćina! Upravitelji!!!

Da se prizovemo, pritužimo! A kome? I prošle godine bilo uloženo preko 600 utoka. U istinu bijahu navedena sva nasjećena bezakonja. Pak? To te sudi, kadja te sudi; tko te vješa, kadja te vješa!

DOMACE VIESTI

Upravu državnih željeznica upozorjemo na veliku nepravdu, koju trpe činovnici, podčinovnici, pak i radničko osoblje na ovoj našoj nesretnoj željeznici. Nema dana, da jedan ili drugi radnik ili koji mu dragi službenik, pak i činovnik nije oglobljen sa 1, 2-6 i 10 kruna za svaki i najmanji malenkost, pak i zato, ako sjede, ili se nasloni na sjedalo, gdje nebi imao sjesti. Nesretni ljudi služe, da samo mogu uzdržati svoju nejaku dječicu, a ovim im se načinom oduzimlje i ono malo što primaju i krvavo zasluže.

Oravoko nehumanitarno postupanje treba zigosati, jer kojim pravom može svaki komjedragović uzkratiti radniku dnevnicu? A zna se, da polćinjenom osoblju se to više puta događaja iz osobnih osveta i drugih nizkih razloga.

Na župinu Poljicu neka udruga kani podignuti uzorni kokošnjak, te je već stupila u pregovore sa vlastnikom zemljišta.

Hrvatski propovjednik za ovu korizmu u našem gradu jest vč. oć. Andrija Matutinović.

† Tena Matačić rođ. Bogalo, žena Nade Matačić, preminula je jutros nenadno od kapi. — Vječni joj pokoj!

Postena djevojčica. Sinoć na šetnju po gradu, u onoj silnoj stisci i graji zadnjeg pokladnog dana vojnički kapetan g. Fischer izgubio je bio novčarku sa dosta znatnim iznosom novca. Djevojčica Marica Juras našla je novčarku, i kad doznala, da ju

je g. Fischer izgubio, posla je sama k njemu i predala mu je. Gosp. Fischer znao je lepo naplatiti ovaj dokaz postojanja, darovavši djevojčici 5 kr.

Ples „Hrvatske Čitaonice“ u subotu, te ples iste „Čitaonice“ i „Sokola“ u ponedjeljak večer izpali su, kako nam javljaju, vrlo lepo. Oba plesa bijahu vesela, vrlo zabavna, a trajala su do preko 4 sata u jutro.

Sinoć, zadnji dan poklada, bilo je u gradu sve veselo. Glavna ulica ko šipak puna. Hitalo se, pjevalo, sviralo uz graju i ciku krabulja. Imaće prošle je sve mirno.

Danas po podne u Mandalini je bilo obćino sazivanje pok. Krnje uz mnogobrojno saućeće.

„Hrvatski Sokol“ i „Hrvatska Čitaonica“ viju danas barjak na pć stiega, jer je danas taman deset godina od smrti velikog Hrvata, bezsmrtnog Dr. Ante Starčevića. Vječna mu slava!

Za društv sv. Ćirila i Metoda u Istri primilo je naše uredništvo K 1 od gosp. Vicka Markovića, nadavatelja u. P. Šepurini mjesto brojaj, čestitke prigodom vjenčanja gosp. Jos. Galzabje i oćin. egzicem Zorkom Traini učiteljcem. U istu svrhu K 1 od g. N. N. — Prije izkazanih K 64.50. — Ukupno K. 66.50.

Napried za našu Istru!

Imenjen ikaban. Na sokolskom plesu od 17. o. mj. netko je izmieniio sv. tko kaban i uzon drugi, koji iznura ima oznaku I. Z. Tko ga posjeduje, neka ga donese na naše uredništvo i dobit će svoj.

Naknadni izbori na Lećevici urećeni su za dane 27, 29 i 30 ožujka.

U sjednici od 23. o. mj. carev, vjeća u Beču Dr. Dulbić upitao je vladu o uređenju parobrodarske seve između Rogoznice i Šibenika i o osnovanju brozajavnoga ureda u Zirju.

Iz Metkovića nam javljaju, da je tamo na 22. t. mj. bila vrlo lepa pokladna zabava, koju je otvorio novi g. načelnik Vid Glušćević lepijom govorom. Zabava je protakla u najljepšem skladu između Hrvata i mekovskih Srba, dapaće otme skladu u hator bilo je u dvorani slika i obilježja miilih jedina i drugima.

Iz Vranjica nam pišu: Poslie dvie godine ostavja nas vriedni i ćelini župnik Don Radoslav Katalinić, glagolać. Cielo mjesto žalj njegov odlazak, jer je bio ne samo ćorjak od glave do pete, već i silno zantetan za dovoj mjestu a obće, a crkve napose. — Potrebe naše su velike, a nitko za njih ne mari. Odlazkom Don Radoslava bit će nam što put grlje, he nadje li se općt tko, da za nas radi i naše potrebe zagovara.

Denkovačka okolica. U ovoj krajini kradje i zloćinstva sve više uzimlju maha. Nekidan udovici iz Vućkica Božici Radmilovoj ukradoše 14 glava vunaćia, a takodjer istih dana Josip Maricu isto iz Vućkica 4 glava kozjaćia. Josipovim lopovim nitko ne udje u trag, doćim udoviciim udjoše u trag i napdoše u Dagopoljicim kolunaići iste, gdje ih uprav deru.

U isto ćoba, nepoznati zlikovci izsekloše vino rad američuac Trivunu Medaku iz Bukovića, koji bijaše uprav na don nastao.

Tim zloćincim do danas nije se u trag uslo. Ove kradje i zloćinstva uprav su pripovied jedna! Šire se i uzimlju maha kao i da nema vlasti i zakona. Prava starinska vremena, kad je lupč blazen bio!

Odslanstvo naroćito obćine vodiće bilo je dneva tek, kod političke vlasti, da se priznao protiv izloženih izbornih listina. Dodojše i na naše uredništvo. Vele da ih se suslušalo na zapisnik, nu da se ne nadaju ničemu, pošto da živu u obćini bezpravlja, a politička vlast kć da i ne misli odopslati svog izaslanika, da se o bezakonjima osvjedoci.

Neodobreni Sokolski pravilnik. Namjestništvo ne može da uzme na znanje naumijeno ustrojstvo društva „Hrvatski Sokol“ sa sjedištem u Betini na osnovi pravilnika podastertog podneskom 31 janara t. g., paće mora da na temelju §. 6. zakona o pravu udruživanja 15. novembra 1877. L. D. Z. br. 134 zabrani konstituiranje rećenog društva, i to s razloga, jer pravilnik (§. 2 sl. ć. i g.) predvidja primanje podmladka za vjećbanje u gimnastici, koji po glasu čl. 9. sastoji od djece članova i nećlanova, što se protivi Naredbi e. k. ministarstva za bogostvoje i nastavu 25 oktobra 1873 (M. N. L. ar. 93) po kojoj učenic srednjih i pćnkih škola ne smju uestvovati ni kao članovi ni kao slušaoci (pohadjaoci) u društvima, koja sastoje od osoba, što nisu učenic rećenih učiona.

Ovoliko i ovako namjestništva odluka 16. veljače 1906 broj 4773.

Predćhodnom sastanku na Rieci, kako iz pouzdana izvora doznajemo, prisustvovali su g. g. zastupnici Dulbić i Klaić posve slućajno. Oni su bili na prolazku, pa ih je predsjednik zamolio da prisustvuju, što su oni i učinili, ali nisu ostali do svršetka.

Hrv. akad. društvo „Zvonimir“ u Beču, dne 12. o. mj. imalo je svoju glavnu godišnju skup-

Ja ne poznam
boljeg i uspješnijeg medicinskog
sapuna do davno prokušanog
**BERGMANNOVA LIER-MLIEČNOG
SAPUNA**
(LILJENMILJESEIFE)

od Bergmanna i dr., Tetschen na/L.
kojim se njeguje koža, kojim
se osobito uklanjaju s nje ljetne
pjegice i s kojega lice dobiva
njeznu boju.

Predplatno komad 80 para
u Drogariji Vinka Vučića - Šibenik.

LOZE
dalmatijske, navrute na amerikan-
skoj podlozi, pripravlja za jesen g.
1906. za okuženo područje

**PEČENKO I DRUG
Komen - Primorsko.**

Cienu su:
Navruci na rupestris monticola 1000 km. K 120
" " aramon > rupestris h.l. " " 140
" " riparia > rupestris " " 140

Naručbe primaju se do 31. sie-
čnja g. 1906. - Sa naručbom zab-
tjeva se 20 % kapare.
Tko želi baš svoju lozu, može
poslati poštom mladike srednje
debeljine.

Štovanom občinstvu preporučujem upo-
trebljavanje **MAGAZINOVE SMREKOVAČE**,
koja okrepjuje želudac, razgrjiva živce,
zaustavlja proljev i lieči od groznice, tifusa,
hunjavice i t. d.

Samo čista, odlikovana „Smrekovača“
dobiva se kod distileura

RISTA P. MAGAZINA
Šibenik (Dalmacija).

VAŽNO ZA DJECU!
Jedan od najboljih načina, da se djeca
sačuvaju zdrava, da im se poboljša krv
i ojačaju pluća jest davati im više puta na
dan meda, ili sama, ili s krahom i s mle-
kom. — Preporuča se i starijima proti
nazebanu.

Čista naravskog meda po 60 novč. kg.
može se dobit samo kod
Vladimira Kulića.

Pozor!
Stiglo je novo
MAUTHNEROVO SJEMENJE
već poznato od mnogo godina radi svoje vrstnoće.

Pravo Mauthnerovo sjemenje mora na svakom paketu imati ime: Mauthner.
Pro laje jedino **GIULIO RAGANZINI — ŠIBENIK, Glavna ulica.**
Preporuča suviše p. n. občinstvu svoj dućan
gvozdjarije, kuhinjskih i porculanskih predmeta, staklarije i t. d.

Jadranska Banka
u Trstu

Bankovne prostorije u
ulici **Niccolò Macchiavelli, br. 26.**
vapočela je svoje poslovanje, te
obavlja sve bankovne i mjenične po-
slove: eskomptuje mjenice, daje predumove
na vrijednostne papire, kao i na robu ležecu
u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire
svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni
novac, te banknote, i novčujne kupovne
izričbane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavna tržišta
monarkije i inozemstva, te otvara vjeresije
uz ispravu (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u
tekuci i giro račun.

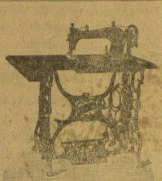
Obavlja sve burzovne naloge najbrže i
najsvjetlije uz vrlo umjerene uvjete.

Posređuje i konvertira hipoteke kod
prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

Drogarija Vinka Vučića Šibenik
(peje A. Junakovića)

preporuča svoj bogato obskrbljeni
dućan raznim ljekovitim mirodijama,
predmetima iz gume, svakovrstnim
mineralnim vodama, velikim izborom
najfinijih parfuma i predmeta nužnih
za bolesnike.

**MAJBLJITI I MAJLEPTINI
SIVACI STROJEVI 0 0 0
"SINGER" 0 0
MAJLOVIH SISTEMA 0 0 0**

DOBIVAJ SE SAMO U SKLADIŠTU
SIVACIH STROJEVA „SINGER“
IVAN GRIMANI - ŠIBENIK.

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA
PODRUŽNICA ŠIBENIK
(Centrala u Dubrovniku i Podružnica u Zadru)

obavlja sljedeće poslove:

Prima novac u svrhu ukamčavanja na uložnice i blagajničke doznačnice, te uz
potvrde na tekuci ili na ček račun.

Prodava vrijednostne papire i inozemne i pohranu. Preuzima u svrhu na-
plate mjenice, naputnice i čekove za našu državu i za inozemstvo.

Daje predumove na vrijednostne papire, zlatni i srebrni novac i robu.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire i vriednote, naročito sve vrsti državnih i pri-
ratnih srećaka, državnih zadužnica, željezničkih i industrijalnih papira, založnica priori-
tetnih obveznica, inozemskog novca u papiru, deviza, zlatnog i srebrnog novca naše
zemlje i inozemstva.

Unovčuje izručene srećke, zadužnice i dospjele kupone, te nabavlja nove ku-
povne arke. Provdaja osiguranje proti tečajnom gubitku izričanih srećaka i zadužnica.

Obavlja vinkulacija i devinkulacija svih vrsti vrijednosnih papira, polaže vojničko-
ženitbene i sve druge jamčevine u vrijednosnim papirima, te provdaja konverzije.

Izvršuje isplate na svima mjestima naše i drugih država, te izdaje kreditna pisma.

Ekomptira mjenice, naputnice i kupone vrijednosnih papira. — Prodaje promese
za sva vućenja. — Obavlja besplatno reviziju svih srećaka naše države i drugih u njoj
dozvoljenih. — Osim toga obavljat će i sve ostale transakcije, koje zasjecaju u bankovni
struku, uz najpovoljnije uvjete. Sve pitanje obavijesti daje rado usmeno i pismeno.

Hrvatska Vjeresijska Banka (Podružnica Šibenik).

Società anonima per l' utilizzazione delle forze idrauliche della Dalmazia.
DIONIČKA GLAVNICA K 8000.000.

Sjedište u TRSTU. Radnja u ŠIBENIKU.

PRIMISSIMA
*** CALCIUM CARBID ***

KOD KUPNJE 100 KILOGRAMA ST. OTI Kr. 26 franko šibenik
netto težina (ne brutto za netto)

Novac se šalje unaprijed ili uz pouzete — Za velike količine popust uz pogodbu.

PREDSTAVNIK I SKLADIŠTAR
FRUSTO INCHIOSTRI — ŠIBENIK.

JEDINA HRVATSKA TVORNICI VOŠTARNIH SVIEĆA U ŠIBENIKU

Svoj k svome! — POZOR! — Svoj k svome!

Častim se javiti p. n. občinstvu, pošto anonom svećenstvu, crkvama,
bratovštinama, da sam otvorio u ovom gradu

TVORNICU VOŠTARNIH SVIEĆA.

Kod mene dobit se mogu izvrstne, a već od mnogih priznate u
svim veličinama **svieće od pravog pčelinjeg voska**, kao i finog
cerkvenog tamjana.

Svaka i najmanja naručba p. n. mušterija prima se najspretnije,
te se obvezujem obaviti njihove naloge u što kraćem roku, obvezom
najpamnije izradbe i uz najpovoljnije uvjete.

S velepoštovanjem
VLADIMIR KULIĆ
Šibenik (Dalmacija) Glavna ulica.

JEDINA HRVATSKA TVORNICI VOŠTARNIH SVIEĆA U ŠIBENIKU

PROTI SLABOĆI DJECE I ODRASLIH
proti plućnim bolestim, žlezdam, škrofolozi itd.

Prirodno bakalarovo ulje
CLARKSON BR. 5
zgotovljeno u Newfoundland-u

Ovo bakalarovo ulje, koje propisuju prvi medicinski
auktoriteti, mora se svim do sada poznatim vrstnim pred-
staviti; te i radi lake probave i ugodnog ukusa veoma
je preporučeno u svim onim slučajevima, u kojim liečnik
želi postići okrepju celog organizma, kao i povišenje tje-
lesne težine, poboljšanje sokova i čišćenje krvi.

— Čuvat se treba od naličnosti. —
Zahtjevati se mora naročito **CLARKSON BR. 5 ULJE
OD BAKALARA.**

— Cijena za svaku flašu Kr. 2. —
— Sandučić od 6 flaša Kr. 10. —

Glavno skladište za Dalmaciju, Hrvatsku, Bosnu i
Hercegovinu: **C. RUGGERI, Ljekarna k sv. Antl od Padue**
ŠIBENIK.

JEDINA HRVATSKA TVORNICI VOŠTARNIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

JEDINA HRVATSKA TVORNICI VOŠTARNIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

JEDINA HRVATSKA TVORNICI VOŠTARNIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.